

Friduwih Riemersma dicht als een ouderwetse vernieuwer

Twee jaar geleden volgde Friduwih Riemersma (Loënga, 1962) uit Amsterdam via internet een gratis poëziecursus van een Engelse universiteit. Haar eerste bundel *Myn binêre koade*, die onlangs verscheen, baarde opzien bij de kenners. Friduwih spreekt in dit interview over een reeks brieven aan ‘mem’, over klassieke en vernieuwende vormen in de poëzie en de rijkdom van de Friese literatuur.

Friduwih Riemersma: dat klinkt als dochter van de grote Friese schrijver Trinus Riemersma (1938-2011). Riemersma gaf al zijn vijf kinderen van die typische, oud-Friese namen. Friduwih is ‘grutsk’ op haar naam hoewel ze die wel haar hele leven lang zal moeten spellen. Ze had graag met haar heit over haar bundel gesproken en zeker over de Friese literatuur, over het schrijven, maar dat zat er niet in. Meisjes, vrouwen hielden zich destijds niet bezig met poëzie.

Friduwih herinnert zich nog dat de Friese schrijvers bij hen over de vloer kwamen: Douwe Tamminga, Ype Poortinga, Tjitte Plebenga, Josse de Haan en zelfs Gerard Reve, die een vakantiehuusje had in Greonterp, schoven aan. „As dy mannen kamen, dan hie us mem de tee klear en gie ik mei har te kuijerjen. Poëzij wie net foar froulju, sa waard út-droegen. Tenminste net wat us mem oanbelanget; sy kaam út in ienfâldige húshâlding en hie net nei skoalle west. Sy hie noait leard om nijsgjirrich te wêzen nei de wrâld, de keunst en de wittenskip. Sels bin ik ek sa grutbrocht. Net nijsgjirrich wêze of jossels nea fraach stelle oer de wrâld en al syn rykdom, dat waard thús fan jongs ôf oan al oerdroegen. Lokkich is de opfieding fan myn âlden mislearre. As bern hie ik astma en omdat us heit en mem gjin doktersrinders wiene, lei ik in soad op bêd, mei boeken. Op myn fjirtjinde lies ik al *De Twadde Sêse* fan Simone de Beauvoir. Achterôf tink ik: wat hie ik graach by dy moetingen fan dy Fryske skriuwers by us thús wêze wold. Ik herinnerje my Tony Feitsma ek. Dy kaam altyd sa stylfol oer it tûnpaad oanrinnen en dan set se op in stoel by us heit syn buro. En wat hie ik graach Douwe Tamminga moetsje wollen. Dat fyn ik in boechbyld yn de Fryske literatuur. Ik bin in grutte fan fan him; hy is boartlik en seker. Dat sprekt my oan. Bûn oan feste foarmen en dochts frij.”

Haar moeder, Antsje Swart uit Huizen, kreeg medio december het eerste exemplaar van haar debuutbundel. Toen haar mem een jaar eerder in een revalidatiecentrum zat vanwege een nieuwe heup, beloofde Friduwih dat ze op haar tachtigste verjaardag in oktober haar eerste dichtbundel zou ontvangen. Door omstandigheden werd het iets later. Haar moeder, die literatuurwetenschappen heeft gestudeerd en een belezen vrouw is, keek er echt naar uit. „Se fynt it prachtich. En dat is dochts hiel wat, want ik skriu net altyd like leaf oer har.”

In *Myn binêre koade* schrijft Friduwih over haar moeder en haar stiefvader, hoewel het geen autobiografisch verhaal is. „Der sitte ferwizingen yn nei libbene minsken, mar it measte is optocht”, stelt de dichteres met nadruk. Autobiografisch is wel dat de periode na de scheiding van haar ouders geen gemakkelijke tijd was voor haar. De man waarmee haar moeder hertrouwde na de scheiding met Trinus Riemersma was haar grote liefde. „Us mem hat us as bern te min beskermde tsjin ús styfheit. It wie in eangstige man. Hy koe ûnferwacht en agressyf útfalle. Hy hat myn bernetiid dreech makke, wylst er tagelyk de grutte leafile fan us mem wie. Us mem wit dat se ferkeard dien hat troch us te min te

Ik tink dat ik dat fan us heit ha. Net bang om út te glydzjen of om risiko te nimmen

beskermjen. Dêrom tink ik dat se libje kin mei wat ik yn *Myn binêre koade* dêr oer skriuw.”

Een nieuwe wereld

De scheiding van haar ouders en de verhuizing naar Purmerend en Alkmaar bracht naast nare ook positieve ervaringen mee. Ze woonde niet ver van het strand en Friduwih leerde een vriendin kennen in het kunstenaarsdorp Bergen. Gewend aan de schrijverswereld, ging er met de beeldende kunst een nieuwe wereld voor haar open. In dat wereldje van kunst en cultuur begeeft ze zich nog steeds en voelt ze zich als een vis in het water. Daarom verlangde ze in Loënga geboren Friduwih ook geen moment terug naar het heitêlân. De mogelijkheden om van kunst en cultuur te genieten in Amsterdam zijn legio. „Ik gean graach nei foarstellingen ta. Ballet fyn ik bygelyks prachtich.” Ze woont in de Jordaan in Amsterdam, vlakbij haar zoon en dochter die ze als alleenstaande moeder

grootbracht. Om de kost te verdienen gaf ze haar beeldhouwatelier op en werkte ze in de zorg. Door het jarenlange zware werk zijn haar knieën en rug zo aangetast dat ze inmiddels arbeidsongeschikt is. Vandaar dat ze zich sinds 2012 bezighoudt met schrijven. Ze is mede-oprichter en redacteur van het onafhankelijke literaire, digitale tijdschrift *Fers2* en uitgever bij Grotek, dat ze samen met haar dochter Hannah Wolff en vriendin Hannah van der Heide oprichtte in 2016. Ze publiceerde hier onder meer haar essaybundel over de kunstrijdige Friese politiek: *Kulturfertes: Frysland fan 1989 oant 2018*. Vorig jaar verscheen bij deze uitgeverij ook het boek van haar moeder Antsje Swart: *Bûntskildere werklêheid. Oantinkens oan de skriuwer Trinus Riemersma*.

Experimentele literatuur

De missie van Grotek is het verspreiden van experimentele Friese literatuur. Doel is om jaarlijks een uitgave uit te brengen. *Myn binêre*

koade is de zevende uitgave van de ideale uitgeverij en de eerste dichtbundel. In de bundel, die een experimenteel karakter heeft, staan ruim dertig gedichten. Friduwih omschrijft het als prozaische poëzie. „It is oars as oars. Yn de lange simmer fan 2018 die ik fia ynternet twa kursussen dichtsjen. Ik haw dêrnei earst in jier lang oefene mei rym, foarm, ritme, lûd en meldij. Ik woe wat oars, wat eigens. Ik tink dat ik dat fan us heit ha. Net bang om út te glydzjen of om risiko te nimmen. Ik kaam mei ien trochriennend ferhaal. In ik-figuer sûnder seksje, ûnwis oer syn of har identiteit, altyd sykjend nei wêr't er hinne moat. Immen dy't gjin wierheid hat, dy't net stil stiet en dêrtroch it wûndere of de ferwûndering fan it libben wer sjen kin. In protte poëzij leppelet us in wierheid op. Dat it dan wol goed komt. Myn lêzers moatte sels it mystearje ûnttraffelle. Ik haw gjin wierheid. Undertusken hâld ik my wyl oan de wetten fan de poëzij: it ritme, de meldijen, alle komma's

op it goeie plak.”

De titel *Myn binêre koade* slaat op de ik-persoon uit de bundel die in een brief aan moeder opschept dat hij weet wat zijn levensweg is. „Hy wit wat syn libbensplan is om't er útgieit fan wat foar him leit, mar dat is altyd in dûbele koade: it is oan en út, foar en tsjin. It is ambivalent. Us minsklik selsportret ferroat neigedraiden wy in opiny oer de minsk op wier of falsk sette. De takomst leit iepen. It kin beide kanten op. Do kinst no yn dyn tinken links wêze, mar letter rjochts. Do kinst no heteroseksueel wêze, mar moarn homoseksueel. Alle dagen kinne wy in oar spoor folgie.”

Haar literaire vrienden Abe de Vries (recensent *Friesch Dagblad*) en Elmar Kuiper (*Leuwarder Courant*) zijn blij met haar vernieuwende debuutbundel. Het is qua stijl en aanpak echt iets nieuws. Volgens Friduwih past het bij haar. Ze laat zich graag door de kunst leiden. Toen ze op de Rietveldacademie zat als student beeldhouwen deed ze dat

al en werd er speciaal voor haar een stuk steun gebaaid en in een tent op het schoolplein gezet waarin zij tekeer kon gaan. „Ik woe byldhouwer wurde. Ik woe hakke. Dêrom gie ik nei de Rietveldakademy, mar de moade wie doedestijds postmodern. Se makken dêr allegearre rommelystallaasjes. Ik woe werom nei de foarm en it ambacht. Werom nei it âlderwetske. Dêr fiel ik in bân mei. Lokkich hat de direktuer fan de Rietveldakademy my doe serieus nommen.”

Poëzij
.....
Myn binêre koade
.....
Friduwih Riemersma
.....
Grotek
€ 15
.....

